

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра _____ **БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ** _____
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності __ 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» ____
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
_____ «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку» _____
(назва магістерської програми)

на тему: **«СУЧАСНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В
БАНКАХ»**

Виконавець:

студентка 6 курсу факультету фінансів
та банківської справи

____ Сараїн Ю.В. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

Науковий керівник:

Канд.ек.наук, доцент _____
(науковий ступінь, вчене звання)

____ Тарасевич Н.В. _____
(прізвище, ім'я, по батькові) /підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах загострення кризової ситуації у фінансово-економічному секторі України діяльність банківських установ пов'язана з постійним підвищенням ризику та загрозами зниженню рівня фінансової стабільності через значний відтік депозитів, погіршення якості активів, зменшення рівня ліквідності, втрату корпоративних клієнтів та зниження курсу національної грошової одиниці тощо. Значний негативний вплив чинить політична нестабільність у країні, результатом якої є збільшення дефіциту бюджету, зростання державного боргу та відтік капіталу з країни. Дані фактори викликають дефіцит фінансових ресурсів як в економіці держави, так і безпосередньо в банківському секторі, і виявляються у загостренні конкурентної боротьби за вільні фінансові ресурси серед державних та фінансово-кредитних установ. У таких умовах особливої актуальності набуває перегляд системи банківського управління кризовими ситуаціями та перехід до пошуку нових ефективних методів антикризового менеджменту в банку.

Банкам потрібно орієнтуватися на формування й впровадження ефективної системи антикризового менеджменту, застосувати спеціальний антикризовий механізм для уникнення кризових явищ, подолання наслідків кризи та стабілізацію діяльності банку. Система має носити постійний характер та здійснювати моніторинг стану банківської діяльності. Все це сприятиме надійності банківської системи, забезпеченню безпеки і зростанню економіки, захисту вкладів клієнтів. Саме тому підвищується теоретичний та практичний інтерес до розробки теоретичних засад та практичного інструментарію антикризового управління банком, які є необхідною передумовою протидії кризі та фінансовій нестабільності.

Метою дослідження є теоретичне обґрунтування сутності антикризового управління банком, дослідження механізму та інструментарію антикризового менеджменту та виявлення напрямків вдосконалення антикризового управління.

Завдання дослідження:

- обґрунтування сутності антикризового управління;
- характеристика системи та визначення етапів антикризового управління банком;
- визначення механізму та інструментарію антикризового управління банком;
- загальна оцінка фінансового стану та стійкості до кризи ПАТ «Банк Восток»;
- оцінити механізм антикризового управління ПАТ «Банк Восток»;
- обґрунтування інтегральної оцінки ефективності антикризового управління банком в сучасних умовах.

Об'єкт дослідження є процес антикризового управління банками в сучасних умовах.

Предмет дослідження є механізм застосування інструментів антикризового управління банками в умовах сучасної економіки.

Методи дослідження структурно-логічний аналіз (при побудові структури роботи); аналіз, синтез, системна оцінка (при з'ясуванні понять); метод групувань; метод економічного аналізу (при оцінці динаміки та структури показників банку); метод графічного аналізу (для сприйняття показників діяльності банку); конкретизація, порівняння тощо.

Інформаційна база дослідження становлять нормативні та законодавчі акти, офіційні матеріали, підручники, навчальні посібники, статті з періодичних видань, статистичні дані НБУ, фінансова звітність та внутрішні нормативні документи ПАТ «Банк Восток».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 3 додатки. Загальний обсяг роботи становить 97 сторінки. Основний зміст викладено на 90 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 9 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ» розглянуто теоретичні аспекти сутності поняття, принципи та завдання антикризового управління банком; досліджена система та етапи антикризового управління; визначені механізм та інструментарій антикризового управління банком.

Визначено, що категорія «антикризове управління» потребує суттєвого доповнення. Сутність антикризового управління доцільно трактувати як комплексну систему управлінських заходів щодо діагностики, попередження, нейтралізації та подолання кризових явищ з метою підвищення рівня фінансової безпеки, зменшення наслідків ураження кризою та подальшого розвитку банку шляхом використання всього потенціалу сучасного менеджменту.

Економічний механізм антикризового управління має бути складовим елементом управління банком, та складатися з трьох підсистем: підсистема забезпечення, функціональна та підсистема управління проблемними активами. Перша підсистема включає компоненти організаційного, методичного, нормативного, фінансового, інформаційного та технічного забезпечення. Друга підсистема об'єднує функції управління кризовими ситуаціями і представляє собою комплекс економічних і організаційних

методів, які сприяють вирішенню завдань діагностики банку, аналізу, контролю і своєчасного запобігання кризових ситуацій, що наближаються. Третя – це підсистема обліку, оцінки, фінансового оздоровлення та подолання інших проблем.

У сучасних умовах розвитку банківської діяльності цілі діяльності банківських установ дещо змінилися: важливого значення набуває питання стабілізації фінансового стану. Проблема розроблення ефективної системи антикризового менеджменту повинна приділятися значна увага як на рівні держави, так і на рівні кожного окремого банку. Для реалізації даної системи заходів було запропоновано комплекс інструментів для попередження і подолання кризових явищ у банку. Виважене використання даних інструментів у процесі банківської діяльності дасть змогу попередити кризу або функціонувати в кризовий період із мінімальними втратами.

У другому розділі «ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ БАНКОМ» досліджено механізм антикризового управління ПАТ «Банк Восток»; зроблена оцінка адекватності власного капіталу та капітальної стійкості банку; визначена достатність ресурсного забезпечення банку; розглянута якість управління активними операціями банку.

Узагальнення фінансових показників діяльності ПАТ «Банк Восток» за період 2016–2019 роки свідчить, що ПАТ «Банк Восток» мав дуже потужне зростання капітальної бази, зростання власного капіталу відбувалось за рахунок зростання нерозподіленого прибутку та резервів і інших фондів банку. Власний капітал ПАТ «Банк Восток» в цілому є достатнім, але спостерігається незначна тенденція до зменшення значень законодавчо встановлених нормативів. Отже, причинами виникнення такої ситуації є нарощування обсягів активної діяльності банку, яке повинне бути адекватно забезпечено власними коштами.

Ресурсне забезпечення банку значне збільшилося, має достатньо диверсифіковану ресурсну базу за видами клієнтів. Основною причиною такого значного зростання залишків на клієнтських рахунках є ефективна маркетингова політика банку щодо залучення нових клієнтів через високу надійність, стійкість ресурсної бази та оптимізації тарифів на банківське обслуговування. Але слід підкреслити, що структура клієнтської бази не раціональна за характером депозитних джерел, де строкові депозити складають лише 23,2%, що ускладнює діяльність банку з фінансового планування. Однак, в даному випадку у банку є значний резерв щодо стимулювання переказу частки коштів суб'єктів господарювання на строкові депозити.

ПАТ «Банк Восток» активно функціонує та розвивається, збільшуючи обсяги діяльності на фінансовому ринку України. В умовах нестабільного характеру розвитку економіки та банківської системи України у цілому Банк активно залучає та розміщує кошти та за підсумком діяльності отримує чистий прибуток, який щорічно зростає та є запорукою фінансової стійкості. Це свідчить про наявність чітко сформованої стратегії розвитку ПАТ «Банк

Восток» та якісного менеджменту. Бізнес-модель ПАТ «Банк Восток» визначена як корпоративна, це коли основну частку в активах становлять кредити, надані юридичним особам, у зобов'язаннях превалюють кошти, залучені від юридичних осіб.

Конкретний механізм антикризового управління ПАТ «Банк Восток» включає створення ефективної системи корпоративного управління, удосконалення управління людськими ресурсами банку та розробку ефективної стратегії ризик-менеджменту.

У третьому розділі «ОСНОВНІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ БАНКУ» запропоновано напрямки вдосконалення антикризового менеджменту банку; зроблена інтегральна оцінка фінансового стану банку на основі якості управління активами та пасивами; моделювання достатності капіталу банку з урахуванням впливу внутрішніх факторів.

Антикризове управління – це системне організоване управління діяльністю банку щодо діагностики, попередження, нейтралізації та подолання кризових явищ. Важливим елементом антикризового управління на постійній основі є ризик-менеджмент. Але управління ризиками являє собою важливий, але не єдиний аспект антикризового управління. Проведення діагностики фінансового стану та проблемних ситуацій у банках сприяє запобіганню та попередженню кризових явищ.

Діагностика фінансового стану на основі інтегральних оцінок банку має розглядатися як обов'язковий етап дослідження проблем, що характеризують його діяльність. Аналізуючи різного роду параметри – показники (індикатори) діяльності банку, визначаються причини та місця виникнення проблемних ситуацій, а в результаті своєчасно проведена діагностика створює необхідне аналітичне підґрунтя для обґрунтування управлінських заходів. Для узагальнюючої комплексної оцінки фінансового стану ПАТ «Банк Восток» запропоновано визначення інтегрального показника. Розрахунок цього показника базується на визначенні коефіцієнтів за окремими групами показників: якості активів, ліквідності, рентабельності, рівня якості управління ризиками, а також дослідженні динаміки зазначених показників. Банк вважається фінансово стійким, якщо сума балів складає 7,1 до 10 балів. Проведене дослідження дозволяє зазначити, що узагальнюючий показник оцінки фінансового стану ПАТ «Банк Восток» станом на 1.01.2019 року дорівнює 7,05. Банк знаходиться на межі другої та третьої групи – його фінансовий стан близько до стабільного.

Побудовано надійну регресійну модель залежності показника достатності власного капіталу ПАТ «Банк Восток» від обраних внутрішніх чинників: співвідношення доходних активів до зобов'язань банку, відношення високоліквідних до ліквідних активів, частки строкових депозитів у зобов'язаннях банку та мультиплікатору капіталу.

Визначення діагнозу дає змогу запобігти погіршенню ситуації та запровадити превентивні заходи на основі адекватних та коректних

антикризових управлінських рішень щодо недопущення негативних тенденцій розвитку банків.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи, можна запропонувати пропозиції щодо сприяння удосконалення антикризового управління банком.

1. До найефективніших механізмів забезпечення антикризового управління можна віднести: управління ліквідністю та прибутковістю; підвищення рівня капіталізації; оптимізацію управління активами та зобов'язаннями; скорочення персоналу; ефективне функціонування організаційних підрозділів; формування позитивного іміджу; проведення стрес-тестування; забезпечення реорганізації неплатоспроможних банків; використання бенчмаркінгу та аутсорсингу.

2. Фінансовий стан банку відзначається достатністю, збалансованістю та оптимальним співвідношенням фінансових ресурсів і активів за умов підтримання на достатньому рівні ліквідності й платоспроможності, зростання прибутку та мінімізації ризиків і здатністю витримувати непередбачені втрати і зберігати стан ефективного функціонування.

3. Основними стратегічними напрямками ПАТ «Банк Восток» за результатами дослідження є:

- нарощування чистого прибутку банку як основного джерела зростання балансового капіталу банку та джерела фінансування його подальшого розвитку;
- подальше збільшення власного капіталу банку задля забезпечення можливостей зростання кредитно-інвестиційного портфелю;
- розширення обсягів залучених депозитних коштів, що перебувають тимчасово у його розпорядженні;
- розгляд можливостей диверсифікації фінансових ресурсів за рахунок залучення інших джерел фінансування;
- розширення ділових контактів з клієнтами та стимулювання їх до збереження коштів на строкових депозитах з метою уникнення ризиків ліквідності та процентного ризику;
- оптимізація адміністративних витрат банку з ціллю збільшення чистого прибутку;
- вдосконалення існуючих та упровадження нових форм і методів залучення різних категорій вкладників.

4. Конкретний механізм антикризового управління ПАТ «Банк Восток» включає створення ефективної системи корпоративного управління, удосконалення управління активами, пасивами банку, організаційний менеджмент та розробку ефективної стратегії ризик-менеджменту.

АНОТАЦІЯ

Сараїн Ю.В. «Сучасні аспекти антикризового управління в банках»,
кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською
програмою «Управління діяльністю банків на фінансовому ринку».

Одеський Національний Економічний Університет

м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – процес антикризового управління банками в сучасних умовах.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності поняття, принципи та завдання антикризового управління банком; досліджена система та етапи антикризового управління; визначені механізм та інструментарій антикризового управління банком.

Проаналізовано сучасні аспекти антикризового управління банком; досліджено механізм антикризового управління конкретного банку; зроблена оцінка адекватності власного капіталу та капітальної стійкості банку; визначена достатність ресурсного забезпечення банку; розглянута якість управління активними операціями банку.

Запропоновано напрямки вдосконалення антикризового менеджменту банку; зроблена інтегральна оцінка фінансового стану банку на основі якості управління активами та пасивами; моделювання достатності капіталу банку з урахуванням впливу внутрішніх факторів.

Ключові слова: антикризове управління, стійкість банку, фінансовий стан, інтегральний показник, антикризовий менеджмент.

ANNOTATION

Sarain Y. "Modern aspects of crisis management in banks",
thesis for Master degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance" under
the program "Management the activities of banks in the financial market".

Odessa National Economic University

Odessa, 2019

Thesis consists of three chapters. The object of the study is the process of crisis management of banks in modern conditions.

Diploma thesis deals with theoretical aspects of the essence of the concept, principles and tasks of anti-crisis management of the bank; the system and stages of crisis management are investigated; the mechanism and tools of the crisis management of the bank have been determined.

The modern aspects of bank crisis management are analyzed; the mechanism of crisis management of a particular bank is investigated; the adequacy of the bank's equity and capital stability were evaluated; the adequacy of the bank's resources was determined; the quality of management of active operations of the bank is considered.

The directions of improvement of anti-crisis management of the bank are offered; an integral assessment of the financial condition of the bank based on the quality of asset and liability management; modeling of sufficient capital of the bank taking into account the influence of internal factors.

Keywords: crisis management, bank stability, financial condition, integral indicator, crisis management.